

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук,
управління та адміністрування
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної
діяльності

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: Методи боротьби з корупцією в сфері публічного управління

Виконала студент групи ПУА-42
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
Д'якова Олександра Андріївна

Керівник д.е.н., проф.
Рубель Олег Євгенович

Консультант

Рецензент д-р екон.наук, проф.
Степанов Вячеслав Миколайович

Одеса 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук, управління та адміністрування
Кафедра Публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва)
Освітня програма Публічне управління та адміністрування
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Павленко О.П.
“26” квітня 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

студенту(ці) Д'яковій Олександрі Андріївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Методи боротьби з корупцією в сфері публічного управління

керівник роботи Рубель Олег Євгенович,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ОДЕКУ від “___” _____ 2021 року № ___

2. Строк подання студентом роботи 7 червня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи Статистичні данні, нормативні та правові положення щодо розвитку адмінпослуг України

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) понятійні аспекти опортуністичних ризиків у системі публічного управління; елементи оцінки опортуністичних ризиків; мінімізація опортуністичної діяльності в сфері публічного управління

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 26 квітня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	26.04-01.05.21	90	A
2.	Робота над розділом 1 « <u>понятійні аспекти опортуністичних ризиків у системі публічного управління</u> »	02.05-10.05.21	90	A
3.	Робота над розділом 2 « <u>елементи оцінки опортуністичних ризиків</u> »	11.05-20.05.21	90	A
4.	Рубіжна атестація	11.05-15.05.21	90	A
5.	Робота над розділом 3 « <u>мінімізація опортуністичної діяльності в сфері публічного управління</u> »	21.05-30.05.21	90	A
6.	Оформлення роботи	31.06-06.06.21	90	A
7.	Здача роботи на кафедрі (п.4.1)	07.06.21	90	A
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		90	A

Студент _____

(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ перший.	
ПОНЯТІЙНІ АСПЕКТИ ОПОРТУНІСТИЧНИХ РИЗИКІВ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	10
1.1 Понятійна база опортуністичних ризиків у системі публічного управління	10
1.2. Причинно-наслідкові зв'язки джерел опортуністичної діяльності	19
1.3. Елементи управління опортуністичною діяльністю	26
Розділ другий.	
ЕЛЕМЕНТИ ОЦІНКИ ОПОРТУНІСТИЧНИХ РИЗИКІВ.....	32
2.1. Методика ідентифікації корупційних ризиків	32
2.2. Досвід аналізу опортуністичної діяльності в сфері публічного управління	36
2.3. Міжнародні аспекти методики ідентифікації опортуністичної діяльності	40
Розділ третій.	
МІНІМІЗАЦІЯ ОПОРТУНІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	50
3.1. Елементи управління мінімізацією опортуністичної поведінки	50
3.2. Контроль з боку публічних інститутів суспільства.....	57
3.3. Громадянське суспільство – як інструмент боротьби з опортуністичною діяльністю	67
Висновки.....	75
Список літератури	77

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку нашої країни формування ефективної державної антикорупційної політики є одним із найважливіших завдань всієї системи публічного управління. Нині в Україні корупція справедливо вважається однією з головних гальмівних сил, що здатна повністю звести нанівець усі демократичні досягнення незалежної України, а також спотворити результати, проведених за останні роки реформ у нашій державі.

Корупція – це глобальна проблема та загроза сучасній цивілізації, яка, незалежно від форми правління й економічного розвитку країни, уражає всі світові держави. На сьогодні корупція становить реальну приховану небезпеку для ефективного функціонування та розвитку кожної держави, дотриманню прав і свобод громадян, підриває авторитет країни на міжнародному рівні. Вона здатна пускати коріння та розвиватися як у старих, так і в нових демократичних державах, сповільнюючи економічне зростання, деформуючи конкуренцію, підриваючи довіру суспільства до політичної системи та механізмів публічного управління. Крім того, у нашій країні до сприятливого середовища виникнення корупції, на наш погляд, також необхідно додати військово-політичний чинник дестабілізації держави, часту нестабільність і змінність політичного й економічного векторів розвитку країни, а отже, як наслідок, – доволі високий рівень суспільного невдоволення та готовності до протестної поведінки.

Мета і задачі дослідження. Метою роботи є обґрунтування методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо формування та розвитку механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі публічного управління України.

Реалізація мети роботи обумовила наступні завдання дослідження: охарактеризувати зміст і структуру корупційних ризиків у системі публічного управління, узагальнити й систематизувати їх класифікацію та причини виникнення; сформуванати науково-методичний підхід до змісту та етапів системи управління корупційними ризиками в системі публічного управління;

запропонувати підходи щодо розвитку механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків у системі публічного управління.

Об'єктом дослідження є комплекс оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі публічного управління України.

Предметом дослідження є основні умови та процедури механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі публічного управління України.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою роботи є загальнонаукові та спеціальні методи, що дало змогу систематизувати емпіричну інформацію, всебічно проаналізувати наявний стан державної антикорупційної політики України та її складових, а також дозволило узагальнити й запропонувати напрямки розвитку та удосконалення механізмів управління корупційними ризиками. Зокрема, застосовані такі методи, як: системний підхід, узагальнення, аналіз, синтез, логіко-семантичний систематизації, порівняльно-правовий.

Результати, їх новизна, теоретичне та практичне значення. У дипломній роботі досліджено та обґрунтовано сутність опортуністичної поведінки суб'єктів публічного управління.

Рекомендації щодо використання результатів роботи з зазначенням галузі застосування. Висновки та рекомендації роботи доведені до рівня конкретних рекомендацій і можуть бути використані у практичній діяльності регіональних органів влади.

Перелік ключових слів: опортуністична діяльність, корупція, корупційні ризики, управління корупційними ризиками, аналіз корупційного ризику, механізми ідентифікації, оцінки та мінімізації корупційних ризиків, державний та громадський контроль, публічне управління.

ВИСНОВКИ

1. У роботі доведена необхідність негайного вирішення проблеми втілення ефективної антикорупційної політики в Україні, що зумовлена наявністю високого рівня скоєння корупційних правопорушень та відсутністю довіри міжнародних інвесторів до системи публічного управління та економіки нашої країни, а отже у дослідженні обґрунтовуються напрями розвитку та упровадження дієвих механізмів управління корупційними ризиками в системі публічного управління України.

2. Здійснено аналіз основних наукових та експертних підходів до розкриття змісту та сутності опортуністичних ризиків в системі публічного управління, визначення чинників корупційних ризиків, а також проведення їх ідентифікації, оцінки та мінімізації.

3. Визначено зміст та структуру опортуністичних ризиків в системі публічного управління, а також уточнено та систематизовано класифікацію корупційних ризиків у сфері публічного управління, а також причини їх виникнення та реалізації, які узагальнено в залежності від чинників, що лежать в основі появи корупційних ризиків.

4. Науково обґрунтовано та доведено, що управління корупційними ризиками в системі публічного управління – це процес використання форм і методів публічного управління, спрямований на виявлення та оцінку корупційних ризиків, а також розробку та реалізацію заходів з мінімізації (зниження) впливу ризиків під час здійснення публічної діяльності.

5. Розроблені та запропоновані головні напрями удосконалення механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків в системі публічного управління. Обґрунтовано, що основними складовими механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків в системі публічного управління необхідно вважати: аналіз причин та факторів корупційного ризику; визначення функцій, повноважень державної

установи загалом та публічної особи зокрема, які схильні до виникнення корупційних відносин; визначення та складення переліку посад, які у своїй діяльності можуть бути пов'язані з корупційними ризиками; інші специфічні механізми, обумовлені функціями та сферою діяльності публічної інституції.

Встановлено, що під час аналізу корупційних ризиків повинно проводитися пізнання та дослідження його складових частин – причин, умов та факторів ризику, а також виявлення природи самого ризику та його закономірностей. Уточнено, процес аналізу корупційного ризику в системі публічного управління, що дозволило отримати необхідну інформацію про його сутність і структуру.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Індекс оцінки корупційних ризиків – дані дослідження некомерційної ділової асоціації TRACE International [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.traceinternational.org/trace-matrix/>
2. Організація запобігання та протидії корупції в Україні : навч. посіб. / С. М. Клімова, Т. В. Ковальова – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. – 283 с.
3. Чубенко І. В. Генезис поняття корупції / І. В. Чубенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – № 1 (87). – С. 113–118.
4. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р. Рада Європи. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 9. – Ст. 592.
5. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 2 груд. 2016 р. № 126 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 4. – Ст. 168.
6. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні / Ігор Коліушко та ін.; Центр політико-правов. реформ, Фонд «Демократичні ініціативи». - К. : Москаленко О. М., 2009. – 196 с.
7. Лозинська Т. М. Економічні детермінанти корупції / Т. М. Лозинська // матеріали міжнар. наук.-практ. конф. ДонДУУ. Регіональний розвиток – основа розбудови української держави. – Донецьк, 2012. – С. 212–219.
8. Запобігання та протидія корупції : навч. посіб. / [авт. кол. : А. М. Михненко (кер. авт. кол.), Р. П. Марчук, А. М. Мудров та ін.]; за ред. А. М. Михненка. – К. : НАДУ, 2010. – С. 55–81.
9. Предотвращение коррупции в государственном секторе стран Восточной Европы и Центральной Азии. Межстрановой отчет ОЭСР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.oecd.org/corruption/acn/ACN-Prevention-Corruption-Report-RUS.pdf>

10. Руководство по методологии оценки коррупционных рисков : подготовленное Руководителем проекта PACA Совета Европы Квентином Ридом (Quentin Reed) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/economiccrime/corruption/Projects/EaP-CoE%20Facility/WS-Sxb-19.06.12/1917-PACA-TP02-11-RA%20METHODOLOGY-final-for%20Sxb%20workshop%20ru.pdf>

11. Спиркин А. Г. Философия : учебник / А. Г. Спиркин. – издание второе. – М. : Гардарики, 2006. – 736 с.

12. Понеделков А. В. О выявлении потенциальных коррупционных рисков в системе местного самоуправления [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.journal-io.com/index.php?option=com_content&view=article&id=3477%3Apubl&catid=105%3Aaug&Itemid=144

13. Шило О. Г. Корупційні ризики чинного кримінального процесуального законодавства України: окремі питання / О. Г. Шило, Н. В. Глинська, Л. М. Москвич // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. – Харків : «Право», 2014. – С. 202–220.

14. Рейкін В. С. Від неформального сектора до тіньової економіки : ретроспектива та термінологічний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economy.in.ua/pdf/5_2012/10.pdf

15. Кирилюк О. Г. Коррупционные риски в деятельности органов государственной власти: оценка и возможности превенции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ssrn.com/abstract=2766868>

16. Ільяшенко В. А. Загальна класифікація ризиків у системі прийняття та реалізації державно-управлінських рішень: теоретико-методичний аспект / В. А. Ільяшенко, М. П. Соболев // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціації докторів наук з державного управління. – Харків : Вид-во

«ДокНаукДержУпр», 2010. – № 1. – С. 92–97.

17. Мероприятия по предотвращению коррупции в Службе государственных доходов ЛР. Служба государственных доходов Латвийской республики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/06/INESE-RITA_Russian.pdf

18. Программа антикоррупционных этических норм и обеспечения соблюдения антикоррупционных требований для деловых предприятий. Практическое руководство // Управление ООН по наркотикам и преступности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-86791_Ebook.pdf

19. Regulation (EU) № 952/2013 of the European parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. – Article 5 and Article 46. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&rid=1>

20. Качуровський І. А., Андрійчук В. В. Методика оцінки ризиків у системі охорони державного кордону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/znpnapv_vtn/2010_52/10kiaodk.pdf

21. Дементьева И. Н. Исследование коррупционных рисков в региональных органах государственной власти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pdt.vscs.ac.ru/article/939/full>

22. Хлус А. М. Криминалистические методы выявления коррупционных рисков [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sudmed.mogilev.by/vyivlieniie-korrupsionnykh-riskov.html>

23. Разработка и реализация политики противодействия коррупции. Практическое пособие Европейского Союза и Совета Европы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/economiccrime/corruption/Publications/Handbook%20on%20AC%20policies_%20RUS.pdf

24. Ивасенко С. Оценка коррупционных рисков: методологические

підходи / С. Ивасенко // Журнал «Legea și viața». – 2014. – № 8/2. – С. 58–62.

25. Красноусов С. Д. Оценка коррупционных рисков в образовательной организации : на примере г. Красноярска / С. Д. Красноусов, Н. В. Хлонова // Актуальные проблемы экономики и права. – 2015. – № 1 (33). – С. 254–261.

26. Методичні рекомендації щодо підготовки антикорупційних програм органів влади : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 19 січ. 2017 р. № 31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nazk.gov.ua/sites/default/files/rishennya_vid_19.01.2017_no_31.pdf

27. Інформація про Національне агентство з питань запобігання корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nazk.gov.ua/news/informaciya-pro-nacionalne-agentstvo-z-pytan-zarobigannya-korupciyi> – Заголовок з екрана.

28. НАЗК ухвалило рішення про офіційний початок своєї роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/news/2016/08/14/7053370/> – Заголовок з екрана.

29. НАЗК з початку року опрацювало 98 антикорупційних програм органів державної влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nazk.gov.ua/news/nazk-z-pochatku-roku-opracyovalo-98-antykorpuciynyh-program-organiv-derzhavnoyi-vlady> – Заголовок з екрана.